

УДК 373.2.015.311:398.21

Литвишко О.М., викладач кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ

АВТОРСЬКОЇ КАЗКИ

У час стрімких змін в українському суспільстві та входження України в світовий європейський простір велике значення приділяється дошкільній освіті, а саме вихованню, розвитку, соціалізації дітей дошкільного віку. Перебуваючи у дошкільних навчальних закладах діти вчаться елементарним навичкам поведінки в суспільстві, тобто спілкуванню з дорослими, однолітками, допомагати старшим, чергувати в куточку природи, спостерігати за змінами пір року, все це і закладає та формує основи соціальної компетентності дошкільника.

А. Мудрик вважає, що соціалізація людства здійснюється через широкий набір універсальних засобів, зміст яких є специфічним для різних верств суспільства. На його думку до засобів соціалізації можна віднести: способи годування немовляти та догляд за ним; елементи духовної культури (починаючи від колискових пісень та казок до скульптур); стиль та зміст спілкування; методи заохочення та покарання в сім'ї, у групі однолітків, в різних виховних організаціях та в сімейній, професійній, суспільній, релігійній сферах [3, с. 11]. Тому, ми вважаємо, що проблема формування основ соціальної компетентності засобами авторської казки є досить актуальною та важливою для розвитку особистості сучасних дітей.

Усі художні твори, а особливо казки, відіграють досить велику роль у повсякденному житті дитини. Знайомлячись з тією чи іншою казкою дошкільник переймається долею свого улюбленого казкового персонажу, хоче наслідувати його поведінку, вчинки, мати такі самі риси характеру.

Серед відомих казкарів можна назвати А. Беленьку, Б. Грінченка, О. Іваненко, Н. Забілу, В. Нестайка В. Сухомлинського, Л. Українку, І. Франка, К. Чуковського та ін. В сюжетних лініях казок цих видатних постатей

прослідковується досить потужний виховний та соціалізуючий аспект, за допомогою яких і формується особистість дошкільника.

Авторські казки вчать поваги, підтримки, виваженості, людяності, доброти, знайомлять з навколишнім середовищем, з правилами поведінки у сучасному суспільстві.

Багато українських народних казок були зібрані, доопрацьовані та переписані казкарями та письменниками і видані ними вже в авторській редакції, тому серед авторських казок можна зустріти такі відомі всім казки, як наприклад Н. Забіли «Рукавичка», «Котик та півник», «Лисиця та рак», «Корінці та вершки», І. Франка «Ріпка» та ін. Казка «Сірко» написана Б. Грінченком у віршованій формі, дещо відображає зміст української народної казки, але має вже свій повчальний характер.

Також серед авторських казок є багато власних творів письменників, які вигадані та написані ними особисто та присвячені дітям. Це, наприклад В. Сухомлинський «Соловей і Жук», «Добре слово», «Дідусь і смерть», «Дівчинка та ромашка», «Байдужий пенюк», В. Нестайко «Про комарика Зюзю», збірка казок «В країні сонячних зайчиків», віршовані казки Б. Грінченка «Могутній комар», «Два морози», «Сопілка».

С.Русова вважає, що «Казка й дитина щось таке споріднене, вони так одне з другим зрослися, що як би педагоги не намагалися вигонити казку з дитячої хати, вона таки там пануватиме, бо вона природно відповідає вимогам дитячого розуму» [4, с. 203].

Л. Брауде поняття «літературна казка» трактує як «авторський, художній прозаїчний або віршований твір, заснований або на фольклорних джерелах, або цілком оригінальний; твір переважно фантастичний, чародійний, що змальовує неймовірні пригоди вигаданих або традиційних казкових героїв і, в окремих випадках, орієнтований на дітей; твір, у якому неймовірне чудо відіграє роль сюжетотворчого фактора, служить вихідною основою характеристики персонажів» [2, с. 284].

На думку В. Анікіна казка це - «колективно створена і традиційно збережена народом прозаїчна художня оповідь... реального змісту, ... що потребує використання прийомів вигаданого зображення реальності» [1, с. 176].

Тому, на нашу думку, авторські казки відіграють дуже важливу роль у вихованні та соціалізації дітей дошкільного віку. Вони наповнені моральним, виховним та соціальним змістом.

Отже, основи соціальної компетентності починають формуватися ще в дошкільному дитинстві під час проведення занять, на прогулянках та у повсякденному житті дитини. Але, саме, використання казки відіграє досить важливу роль у житті дитини, так як на її прикладі дошкільників можна навчити, правильної поведінки вдома, в дошкільному навчальному закладі, у гостях, на прогулянках і взагалі у сучасному, весь час змінному і досить не простому суспільстві. На прикладі казок дошкільникам потрібно пояснити, що не можна довіряти чужим і незнайомим людям, вчити елементарним правилам особистої безпеки. Ці всі уміння і навички, які починають закладатися ще у дошкільному дитинстві і формують основи соціальної компетентності дітей дошкільного віку.

Література

1. Аникин В.П. Народные русские сказки / В.П. Акинин. – М.: Худ. лит., 1983. – 319 с.
2. Браудэ Л.Ю. К истории понятия «литературная сказка» / Л.Ю. Браудэ // Известия АН СССР. Серия литературы и языка. – 1997. – Т 36. – № 3. – С. 270-291.
3. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. для студ. пед. вузов / А.В. Мудрик // Под ред. В.А. Сластенина. – 3-е изд., испр. И доп. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 200 с.
4. Русова С. Вибрані педагогічні твори / С. Русова. – К.: Освіта, 1996. – 304 с.